

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	35365
Nom	Ètica, gènere i llibertat
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2022 - 2023

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1012 - Grau de Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	4	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1012 - Grau de Filosofia	34 - Ètica, gènere i llibertat	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
CANTARINO SUÑER, MARIA ELENA	359 - Filosofia

RESUM

L'assignatura optativa «Ètica, gènere i llibertat» està concebuda per a desenvolupar continguts temàtics fonamentals relatius a l'àmbit de la filosofia moral i política amb els quals els i les estudiants obtenen un marc de referència d'interès per al desenvolupament de competències generals del títol de grau en Filosofia.

El temari presenta la rellevància filosòfica del concepte de llibertat i algunes de les principals teories que l'han anat articulant al llarg de la història. Després d'haver comparat la llibertat dels antics amb la llibertat dels moderns, passarem a estudiar els arguments a favor i en contra de la llibertat en l'ésser humà a fi d'entendre les principals posicions liberals en l'actualitat (llibertat positiva i llibertat negativa), però també les objeccions de tipus cientista que avui dia es plantegen a la llibertat des de les neurociències i la revisió d'altres teories; sense oblidar les controvèrsies entre deterministes i indeterministes i els debats entre compatibilistes i incompatibilistes. Analitzarem algunes d'aquestes objeccions i debats i observarem com la reflexió filosòfica sobre la llibertat contribueix de manera molt significativa al tipus de societat i de comunitat política que es desitja construir. La seua relació amb la democràcia i la resta de valors, com la igualtat, la tolerància, etc., així ho mostren. Finalment, veurem com la llibertat xoca amb altres drets també recollits en el nostre ordenament jurídic. En tots els continguts de l' assignatura s'adopta la perspectiva de gènere.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No cal complir cap requisit previ per a cursar aquesta assignatura. No obstant això, seria aconsellable que els i les estudiants tinguin coneixements previs de les principals teories de lètica i també de filosofia política.

COMPETÈNCIES

1012 - Grau de Filosofia

- Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'ensenyament secundari general, i se sol trobar a un nivell que, si bé recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants hagen desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Capacitat de comunicació professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València.
- Capacitat de comunicació en una llengua estrangera.
- Tenir capacitat per analitzar, sintetitzar i interpretar dades rellevants d'índole cultural, social, política, ètica o científica, i d'emetre'n judicis reflexius des d'una perspectiva no androcèntrica.
- Adquirir la capacitat per plantejar i resoldre problemes, així com de prendre decisions, en un temps limitat.
- Tenir capacitat de transmetre a altres (experts o no) informació, idees, problemes i solucions.
- Tenir capacitat de crítica i autocrítica.
- Saber treballar en equip evitant la discriminació per raons de gènere.
- Ser capaç d'adquirir compromisos socials i ètics.
- Ser respectuós amb la diferència i la pluralitat evitant la discriminació per raons de gènere.
- Ser capaç d'aprenentatge autònom.

- Saber assumir tasques de lideratge, coordinació i representació.
- Manejar-se amb soltesa en l'estudi filosòfic d'àrees particulars de la investigació i de la praxi humana, com ara la ment, el coneixement, el llenguatge, la tecnologia, la ciència, la societat, la cultura, l'ètica, la política, el dret, la religió, la literatura, les arts i l'estètica, evitant els caires androcèntrics.
- Adquirir un coneixement bàsic dels problemes, els textos i els mètodes propis que ha desenvolupat la filosofia al llarg de la història, reconeixent-hi els possibles biaixos androcèntrics.
- Conèixer les idees i els arguments dels principals filòsofs i pensadors, extrets dels seus textos, així com la investigació de les seues diverses tradicions i escoles, identificant-hi els possibles biaixos androcèntrics.
- Identificar les qüestions de fons que subjauen a qualsevol tipus de debat.
- Relacionar problemes, idees, escoles i tradicions.
- Identificar i avaluar amb claredat i rigor els arguments presentats en textos o exposats oralment.
- Treballar amb un grau creixent d'automotivació i autoexigència.
- Apreciar l'autonomia i la independència de judici.
- Reconèixer la fal·libilitat humana.
- Ser capaç d'assumir compromisos socials i ètics.
- Reconèixer i respectar allò que és diferent i plural.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Al final d'aquesta assignatura s'espera dels i de les estudiants que siga capaç –en qüestions relatives a la matèria teories de la llibertat– de:

- Assimilar tècniques i desenvolupar habilitats pròpies dels estudis de filosofia i filosofia moral i política.
- Localitzar i conèixer les fonts d'informació típiques del grau.
- Desenvolupar la capacitat de comunicació professional oral i escrita en les llengües pròpies de la Universitat de València.
- Organitzar i planificar els treballs individuals i en grup.
- Desenvolupar la seua capacitat de treballar i aprendre de manera autònoma.
- Utilitzar noves tècniques i estratègies de coneixement conceptual i metodològic (per exemple, mapes conceptuels).
- Identificar i avaluar amb claredat i rigor arguments presentats en texts de filosofia.
- Adquirir consciència del component ètic de l'exercici de la professió.

- Manejar les tecnologies de la informació i de la comunicació (presentacions en PowerPoint, Prezi...).
- Utilitzar les xarxes i altres TIC èticament.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Significat i significació de la llibertat en l'ésser humà

1. Significat i significació del concepte de llibertat
2. Lliures o determinats?
3. Classificació dels principals determinismes: social, biològic, genètic, neurocientífic, teològic.

2. Gènesi del concepte de llibertat

1. Gènesi del concepte de llibertat al llarg de la història.
2. Llibertat dels antics comparada amb la llibertat dels moderns.
3. Dos conceptes de llibertat: llibertat positiva i llibertat negativa.

3. Llibertat moral i llibertat política

1. La llibertat moral.
2. La llibertat política.
3. La llibertat i altres valors.

4. Reptes de la llibertat en la societat actual

1. Llibertat i desenvolupament.
2. La pobresa com a falta de llibertat.
3. El repte actual de la llibertat.

5. Llibertat i gènere

- 1- Revisió històrica sobre la relació entre llibertat i gènere.
- 2- Teories sobre llibertat i gènere.
- 3- Problemes actuals.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	30,00	100
Seminaris	15,00	100
Tutories reglades	5,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	5,00	0
Estudi i treball autònom	20,00	0
Lectures de material complementari	15,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	20,00	0
Preparació de classes de teoria	20,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	20,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT**1. Classes teòriques**

Nre. de crèdits o hores: 2,4 crèdits.

Exposició dels estudiants i les amb seguiment de la professora com a element dinamitzador a l'aula. La dinàmica de les classes està basada fonamentalment en un model constructivista on aprendre és una construcció i reconstrucció personal i social. L'estudiant/a és els responsables del seu aprenentatge i la professora planifica, dirigeix i avalua les activitats. Es realitzen treballs en grup textos per presentar-los en PowerPoint o Prezi i exposar-los oralment. Després de la seua presentació i discussió a classe, els materials generats es penjen en l'aula virtual perquè tots els i les estudiants inscrits puguin tenir-hi accés.

Competències a adquirir: 1-5, 6-8, 12, 16, 21-24, 25, 32, 39, 40

2. Pràctiques i tasques

Nre. de crèdits: 1,20 crèdits.

Participació dels i de les estudiants i, en general, de tots els presents a fi de debatre els punts de vista exposats, fer exercicis pràctics i resoldre casos. Les pràctiques d'aula i les tasques virtuals es fan a classe i es treballen individualment o bé col·lectivament. Després es pugen a l'apartat de tasques de l'aula virtual en el temps i la forma convenient (anàlisi de textos, anàlisi de contextos, de films, vídeos o altres materials audiovisuals relacionats amb la matèria, anàlisi de casos pràctics, articles de diaris, etc.).

Competències a adquirir: 6-8,12-16, 20, 21 25-31, 32-40.

3. Tutories (individuals o col·lectives)

Nre. de crèdits: 0,40 crèdits.

Entrevista personal dels agents implicats o consulta electrònica (per mitjà de l'aula virtual, correu electrònic, blogs, etc.).

Competències a adquirir: 4, 10, 12, 16, 21, 33, 39.

4. Activitats complementàries

Nre. de crèdits: 0,40 crèdits

Participació en activitats organitzades per la UD de Filosofia moral, política i social i altres departaments de la Facultat i/o activitats proposades per grups d'investigació.

Competències a adquirir: 6-8, 12, 16, 17, 18, 19, 24, 32-40.

5. Estudi, preparació de tasques i realització de proves

Nre. crèdits: 6,00 crèdits

Metodologia d'ensenyament i aprenentatge: treball autònom (mapes conceptuals) i treball per grups i/o col·lectiu i/o del grup classe (presentacions PowerPoint, Prezi i exposicions orals).

Competències a adquirir: 2, 3, 6, 7, 9, 12, 17, 21, 22, 23, 27, 30.

AVALUACIÓ

S'utilitzen els següents sistemes d'avaluació i evolució contínua, que es combinen per respondre a l'avaluació de les competències implicades en aquesta matèria:

1. Preparació de temes, presentacions i exposicions a classe (30%).
2. Pràctiques de aula i tasques virtuals a través de l'aula virtual (30%).
3. Prova o exercici final amb integració dels mapes conceptuals (30%).
4. Participació espontània en debats, col·loquis, etc. (5%).
5. Assistència a congressos i altres activitats pactades, tutories, etc. (5%).

Per a aprovar el conjunt de l'assignatura és necessari aconseguir almenys el 50% de les puntuacions màximes assignades a cada bloc dels tres primers. Per a la segona avaluació es mantenen les notes de les activitats, pràctiques, tasques, etc.

*Advertiment: no s'admeten treballs addicionals per a incrementar la qualificació si no han sigut prèviament pactats.

**Un altre advertiment molt important: la realització fraudulenta de proves d'avaluació i el plagi en un treball d'avaluació seran tractats d'acord amb l'ACGUV 108/2017 i l'ACGUV 123/2020.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- B. Constant, De la libertad de los antiguos comparada con la de los modernos, en Constant, Escritos Políticos, Madrid: Centro de Estudios constitucionales, 1989, pp. 257-285.
- I. Berlin, Dos conceptos de libertad, en Raymond Aron e Isaiah Berlin, Ensayos sobre la libertad, Barcelona: Círculo de Lectores, 1999, pp. 385-450.
- Ch. Taylor, Cuál es el problema de la libertad negativa, en Taylor, La libertad de los modernos, Buenos Aires: Amorrortu, 2005, pp. 257-282.
- J.P. Sartre, El existencialismo es un humanismo, Barcelona: Edhasa, 1999.
- J.S. Mill, De la individualidad como uno de los elementos de bienestar en Mill, Sobre la libertad, Madrid: Alianza, 1990, pp. 125-149 (capítulo III).
- J. Habermas, Libertad y determinismo, en J. Habermas: Entre naturalismo y religión, Barcelona: Paidós, 2006, pp. 159-189 (capítulo 6).
- C. Moya, "Libertad, responsabilidad y razones morales", Isegoría, 17 (1997), pp. 59-71.
- N. Bobbio, Igualdad y Libertad, Barcelona: Paidós, 1993.
- J. Ferreiro Galguera, Supuestos de colisión entre la libertad de expresión e información y otros derechos fundamentales. La creación artística y el respeto a los sentimientos religiosos.
- L.E. Hoyos, The Meaning of Freedom (El sentido de la libertad), Ideas y valores, 141 (2009), pp. 85-107.
- C. Moya, El libre albedrío. Un estudio filosófico. Madrid: Cátedra, 2017.
- E. Morin, Antropología de la Libertad, Gazeta de la Antropología (2000), 16.
- M. Nussbaum, Liberalismo y justicia social: las capacidades de las mujeres y la justicia social", en Gender justice, development and rights, Oxford University Press, 2002.
- A.Mª Olmo (dir), Diversidad sexual y libertad reproductiva de las mujeres en la cultura de la producción y el consumo. Granada: Comares, 2018.
- P. Biglino Campos, Retos a la libertad y estado constitucional. Valencia: Tirant lo Blanch, 2018.
- H. Arendt, La Libertad de ser libres. Barcelona: Taurus, 2018.
- M. Meléndez-Valdés Navas, Derecho de libertad religiosa, pluralismo religioso y espacio público. Valencia: Tirant lo Blanch, 2017.

- C. Amorós Puente, "De la libertad como pensamiento, al pensamiento como libertad", Anales del Seminario de Metafísica. Núm. Extra. Homenaje a 5. Rábade. Ed. Complutense, 1992
- V. Verbal Stockmeyer, "La identidad de género como un derecho de libertad", Estudios públicos, Nº. 152, 2018, págs. 139-172
- Mª E. Torres Fernández, "Perspectiva de género y delitos contra la libertad sexual", Revista General de Derecho Penal, Nº. 35, 2021
- Mª C. Gregorio Navarro, "Violencia de género y privación de libertad en el mundo clásico", Género y enseñanza de la Historia: silencios y ausencias en la construcción del pasado / María Almudena Domínguez Arranz (ed. lit.), 2015, págs. 269-290
- Constitución Española, Título I, Derechos y Libertades, 1978.
- Simone de Beauvoir, El segon sexe (Le deuxième sexe). Valencia: PUV, 2013
- J. Butler, Cossos que encara importen. Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, 2017.
- Problemes de gènere. Barcelona: Angle Editorial, 2021.